

Kapitel 5

VI TROR PÅ, AT RACE IKKE BETYDER NOGET

Livet ville være meget mere fredfyldt, hvis vi alle var farveblinde, så jeg går ikke rigtigt op i det med racer. Jeg tænker sjældent på min søn som tapodaner; han er bare min søn. Hvis han kommer hjem og fortæller mig, at nogen i skolen har kaldt ham ved et racistisk øgenavn, så siger jeg til ham, at det ikke betyder noget. Den pågældende er bare usikker på sig selv. Han kunne lige så vel have mobbet en rødhåret eller en med store fødder. Alle bliver drillet med noget. Børn kan være skånselsløse, men vi overlever alle sammen. Det bedste er bare at lade det prelle af.

I løbet af de første måneder efter dit barns ankomst opdager du, at der er sket en fantastisk forvandling med dig. Du står og skubber ham på en gynge på legepladsen, da en dame kommer hen og spørger: 'Hvor kommer han fra?'. Spørgsmålet forbavser dig i det samme. Hvordan kan hun se, at han er adopteret? Du undrer dig, og så begynder du at le indvendig. Du har helt glemt, at han ser tapodansk ud. Når du selv be-

— |

tragter hans ansigt eller fanger et glimt af ham derhjemme, ser du ikke et barn af en anden race. Du ser din egen lille Oliver, Felix eller Christian. Race eksisterer overhovedet ikke i din bevidsthed. Før du adopterede – og det er ikke noget, du gerne indrømmer – ville bestemte ord poppe op i dit hoved, når en person af en anden race kom inden for dit synsfelt. Farvenavne, geografiske betegnelser, måske endda gamle racistiske udtalelser, som du aldrig ville sige højt. Du spændte en smule i skuldrene og smilede måske en anelse for bredt, som du verfedede de første registreringer af hudfarve og hårtype væk for at rette opmærksomheden mod personen, der stod foran dig. Men nu har den familiære omgang med dit eget søde barn ændret dit syn. Du har integreret en tapodaner i din familie så godt og grundigt, at race ikke længere betyder noget. Transracial kærlighed har gjort dig farveblind.

Men læn dig nu ikke alt for meget op ad denne behagelige illusion, da det er farligt for dit barn, der undergår sin egen forvandling. Han udvikler sit selvbillede ved at betragte dig, sin familie og de mennesker, der står ham nærmest. Når han bliver gammel nok til at betragte sig selv som et selvstændigt væsen, der er adskilt fra dig, forestiller han måske stadig sig selv med din hudfarve. Når han får øje på sig selv i spejlet eller på familiebillederne, får han hver gang et chok. Han ser ikke Oliver, Felix eller Christian, men en fremmed dreng med træk, der er anderledes, end han havde forestillet sig dem. Resultatet er en identitetsforvirring, som adopterede fra Asien kalder 'banan' eller 'Twinkie' (gul udenpå,

hvid indeni), eller som adopterede fra Afrika kalder for 'Oreo' (mørk chokoladekiks med hvidt cremefyld). Med andre ord: Det indvendige stemmer ikke overens med det udvendige.

Sociologen David Woodger, der er født i Gujarat, Indien og adopteret til England, adoptionsforsker og grundlægger af the Association for Transracially Adopted Persons (ATRAP) – gav deltagerne ved en konference om 'Betydningen af rødder' i København i 2003 et sigende billede af, hvordan denne forvirring kommer til udtryk. En af hans venner, der også er indisk adopteret (opfattet som 'sort' i Storbritannien), lagde en dag mærke til, at når han steg på en bus eller en metro, havde han for vane at finde en plads ved siden af en hvid medpassager – en, der virkede hyggelig og bekendt ligesom hans familie. Men når der var en tom plads ved siden af ham, så var det til gengæld oftest sorte, der satte sig ved siden af ham. Uanset hvilket selv billede en internationalt adopteret måtte have, når han begiver sig ud i verden, så vil han få en racemæssig identitet trukket ned over hovedet af den måde, andre ser og opfatter ham på.

Farveblinde eller ej, vi bliver stadig nødt til at reagere på den første store konfrontation uden for hjemmet, når vores barn for første gang bliver kaldt ved racistiske øgenavne eller drillet med sit udseende. Vores første og bedste instinktive indskydelse er at beskytte og berolige. Lad os for eksempel sige, at dit barn kommer hjem fra skole og fortæller dig, at en dum dreng i skolegården har kaldt ham for en skæve øje. Din første indskydelse er at befri ham for hans skamfø-

lelse og frygt. Du har bestemt ikke lyst til at fortælle ham, at du selv lærte udtrykket 'skænvøje' i skolen, men aldrig tænkte over, hvor meget skade det kunne gøre, da der dengang ikke var nogen tapodanere på din skole. Nu, da du selv er forælder til en, ønsker du at tage brodden af udtrykkets ødelæggende kraft. Det, den dumme dreng sagde, betyder ikke noget, siger du. Han ville bare drille en eller anden, og så slog han ned på din søns særpræg. Han kunne lige så godt have mobbet en pige med briller eller en anden dreng, der var mindre end ham selv. *Du* blev faktisk selv engang mobbet på grund af dit strithår. Børn, der mobber, er rå udadtil, men indeni lider de af lavt selvværd. Den eneste måde de kan føle, at de er noget værd på, er ved at mobbe andre børn. Måske er han misundelig over din søns smukke tapodanske udseende.

Ugerne går, og du opdager, at mobningen ikke er stoppet. Det er ikke din søn, der fortæller dig det, men en af hans venner, der kommer med en bemærkning om det. Der er flere børn indblandet, og de har fundet på en lille remse om tapodanere. Dit råd om at lade det prelle af har ikke hjulpet, så du bliver enig med dig selv om at skride ind. Dette er et problem, skolen bør tage sig af. Nogen må få de børn til at forstå, at der ikke er noget galt med at se anderledes ud, og at tapodanere indvendigt er lige som alle andre. Du tilbyder dig selv i rollen som underviser, tager din samling af tapodanske artefakter med hen i skolen og læser en bog om Tapoda højt for klassen. Det kræver en del overtalelse, men det lykkes dig endda at få din søn til at tage sin traditionelle tapodanske

klædedragt på. Og dermed slutter det. Han bliver ikke længere mobbet.

Eller det tror du i hvert fald. I et omfattende igangværende studie af amerikanske internationale adoptivfamilier, som foretages på the University of Minnesota, har psykologen Richard Lee, der er en af forskerne på projektet, fundet ud af, at mens de fleste af forældrene blandt respondenterne beskrev sig selv som 'racemæssigt bevidste', angav kun 20 procent, at deres børn havde været udsat for racistiske bemærkninger. Det gav Richard Lee mistanke om en uoverensstemmelse, eftersom det sandsynligvis nærmere er 100 procent. Jeg har en formodning om årsagen til denne uoverensstemmelse. For blot nogle få år siden indrømmede min datter, at hun havde været genstand for racistiske bemærkninger i skolen fra en større og ældre pige. Hun fortalte ikke om det derhjemme af frygt for, at jeg ville komme hen i skolen og gøre et stort nummer ud af det, og at det ville give hende endnu større problemer. I stedet for forsøgte hun at undgå mobberen og sørgede for at være omringet af sine venner i pauserne. Selvom hun kom til mig med andre problemer, gættede hun på, at jeg ikke ville have den rette løsning i netop det tilfælde, da det aldrig kunne ske for mig. Hun havde ret. Jeg *ville* have overreageret, eftersom jeg aldrig har måttet lære, at man må vælge de kampe, der er værd at kæmpe, når man dagligt udsættes for racisme, og ellers finde på strategier, der kan bringe én sikkert gennem minefeltet. Richard Lee har observeret, at det føles nemmere og mindre akavet for adoptivforældre

til internationalt adopterede at lære deres børn om deres etniske baggrund end at snakke med dem om racisme. Selvom jeg har gået og anset mig selv for at have en stor viden om racespørgsmål, så har jeg lært af mine døtre, at jeg aldrig må undervurdere, hvor lidt jeg kan vide om typen og omfanget af den racisme, de møder, og om den konstante oplevelse af anderledeshed, de lever med som asiater i overvejende hvide omgivelser. I sit klassiske essay *Notes of a Native Son* (1955), som findes i hans essaysamling af samme titel, giver James Baldwin den modigste og mest hjerteskrærende beskrivelse, jeg til dato har læst om de forpligtelser, man har som forældre til afro-amerikanske børn: 'Hvordan forbereder man sit barn på den dag, hvor det vil blive foragtet, og hvordan – og med hvilke midler? – *skaber* man i sit barn en stærkere modgift til denne gift, end den, man selv har i sig?' Kan vi forberede vores børn på at blive foragtet? Kan vi som hvide forældre overhovedet fatte denne opgave?

David Woodger opfordrer forældre til at tænke over den chokerende afstand, der er mellem trygheden i vores inkluderende familier og den barske ekskluderende omverden uden for familien. Farvede forældre opdrager deres børn til at kunne klare denne afstand, men det er en evne, vi hvide forældre aldrig har haft brug for at tilegne os. Vi tror, at vi ved at give vores børn en opvækst, hvor de føler sig elskede og trygge derhjemme, samtidig giver dem det, der skal til, for at de føler sig stærke og selvsikre alle andre steder. Den norsk-koreansk adopterede Geir Follevåg kritiserer i sin bog

Adoptert identitet (2002) sin barndom for at have været for idyllisk. Han fik fortalt, at han ganske enkelt var norsk, at han skulle ignorere drillerier om sit udseende og bare have ondt af dem, der drillede ham. 'Jeg blev narret', skriver han, 'og jeg narrede mig selv til at tro, at det ikke var vigtigt at forholde mig til mit fremmedartede udseende (...) jeg undlod at konfrontere mig selv med spørgsmål til den situation, jeg befandt mig i.' Da han forlod hjemmets trygge rammer for at gå på gymnasiet i en større by, var de racistiske drillerier, han der blev udsat for, ved at ødelægge ham. Men nu anser han disse tre år af sit liv for de mest konstruktive, fordi han blev nødt til at affinde sig med sit asiatiske udseende og løsrive sig fra den racisme, han havde internaliseret i den tro, at den ikke betød noget.

Farveblindhed er en luksus, vores børn ikke kan tillade sig. Selvom de er vokset op i vores familier og har nydt godt af alle de goder, vi hvide forældre måtte have anskaffet os – økonomisk velstand, et velholdt boligkvarter, gode skoler – så forbindes de med den etniske befolkning eller indvandrergroupe, de ligner mest, så snart de bevæger sig uden for hjemmets fire vægge. I bussen opfattes din tapodanske søn i T-shirt og afslappede bukser blot som endnu en flygtning eller indvandrer, man enten har medlidenhed med på grund af hans tragiske rodløshed eller skælder ud på, fordi han garanteret har taget job eller offentlige ressourcer fra hårdtarbejdende indfødte medborgere. Færdes han alene på gaden i et hvidt nabolag eller i bil om natten, bliver han til en, man

frygter og kigger mistænksomt på. James Baldwins essay beskriver også, hvordan det var at opdage, at hans blotte tilstedeværelse satte en skræk i livet på andre mennesker, og hvor farligt det var for ham selv. *Notes of a Native Son* burde være obligatorisk læsning for alle, der overvejer transracial adoption.

Baldwins essay er skrevet i 1955, hvor borgerrettighedsbevægelsen opstod i USA. Vi fortæller os selv, at forholdene siden er blevet bedre, at racismen ikke længere er så ondsindet som dengang. Vores børn er ikke desto mindre klare over, at faren altid lurder lige om hjørnet. Hvad skal vi mene om scorereplikker fra mænd, der antager, at asiatiske kvinder er seksuelt underdanige, blot fordi nogle har været nødsaget til at prostituere sig selv for at klare sig igennem krigens fattigdom og ødelæggelse?⁶ I europæiske lande, hvor der frit reklameres for sexturisme, og hvor asiatiske kvinder købes til at arbejde som prostituerede, er sådanne replikker åbenlyst fornærmende. Charlotte Gullach, der er adopteret fra Korea til Danmark, og som jeg hørte tale ved en konference i København, har "hørt alt lige fra 'Hvad koster du?' til 'Sådan en som dig har jeg ikke prøvet før'. Grupper, der er imod immigration og for etnisk renhed, udgør også en trussel mod internationalt adopterede. Et nynazistisk politisk parti i Norge har forlangt sterilisering af adopterede, der nægter at vende tilbage til de lande, hvor de blev født.

⁶ Der refereres givetvis primært til Koreakrigen (1950-53) og Vietnamkrigen (1959-75).

Mine døtre har lært mig, at de racistiske tilnavne og den åbenlyse mobning ikke er mere skadeligt end de venligt mente påmindelser om, at de ikke hører til her, som for eksempel det nysgerrige spørgsmål 'Hvor kommer du fra?', de venlige komplimenter for deres flotte engelsk, forventningen om, at de er interesserede i at høre alt om vedkommendes tur til Japan eller om den søde vietnamesiske svigerdatter. Eller når de bliver præsenteret for andre med et overgearret 'Hun er adopteret fra Korea'.

Når vores børn nærmer sig voksenalderen, føler mange sig tiltrukket af immigrantgrupper og etniske fællesskaber, hvor de omsider kan blande sig og blive ét med mængden. Det er noget, der bekymrer nogle forældre, som er bange for, at deres børn skal slå sig ned et sted, hvor de ikke selv er velkomne eller bare ikke føler sig godt tilpas. Rollerne er byttet om, og forældrene får nu en fornemmelse af, hvad det vil sige at være *anderledes, etnisk, outsider, minoritet*. Forældre, der opdrager deres børn som farveblinde – eller mere præcist til at føle sig som hvide, til at være *æreshvide*⁷ – vil muligvis blive fortvivlede over at se dem vokse op og blive tapodanske, som om det, at de ikke er blevet hvide eller i det mindste opfører sig som 'os', er lig med en slags afvisning.

At bevæge sig ind i disse etniske miljøer er ikke nogen

⁷ *Æreshvide: honorary whites*. Som udtrykket antyder, er der tale om tildeling af hvid status til farvede folk. Udtrykket har primært været anvendt om japanere og andre østasiater i forskellige historiske kontekster, f.eks. Apartheid i Sydafrika og Nazi-Tyskland.

let sag for vores børn, som risikerer at blive udstødt af deres 'egne'. Nogle udser sig 'mellemstationer', hvor risikoen er mindre. De finder accept i multikulturelle miljøer, hvor det at være af anden etnisk baggrund er vigtigere end at være tapodaner. For eksempel fungerer latinogrupper fra den akademiske verden og fra kunst kredse som samlingssted for folk af vidt forskellig national herkomst. Nogle adopterede føler sig mere trygge ved at blive medlem af tværasatiske organisationer end af dem, der er begrænsede til deres specifikke etniske tilhørsforhold. Mange koreanske adopterede fra helt hvide områder af USA flytter til vestkysten, ikke kun til Los Angeles og Koreatown, men også til de områder i San Francisco, hvor der overvejende bor kinesere, og hvor de kan opleve at blive en del af mængden uden at skulle forklare deres manglende koreanske sprogkunderskaber og sociale adfærd. Adopterede, der er vendt tilbage til Korea, nyder at opholde sig i andre asiatiske lande, hvor de kan stresse af blandt sort-hårede mennesker med gylden hud, der formoder, at de er 'koreansk-koreanere', som min datter kalder dem, eller *kyopoer*, der bor i de lande, som passer med deres pas.⁸

Vi burde være taknemmelige for enhver velkomst, vores børn får fra andre eksil-tapodanere eller fra andre folk af deres race, som har brugt flere generationer på at kræve og forsvare deres ret til fuldgældigt statsborgerskab hertilands. Disse mennesker har ingen forpligtelse over for vores

⁸ *Kyopoer*: en koreansk fællesbetegnelse for emigrerede koreanere.

børn, men de kan lære dem rigtigt meget. Det fag på universitetet, der sandsynligvis har betydet mest for min datter i den modningsproces, hun skulle igennem for at blive en selvbevidst, afbalanceret, kultiveret voksen, er asiatisk-amerikansk historie. Det gav hende en kontekst, som hun kunne sætte sine erfaringer ind i, og hjalp hende til at forstå dem bedre. Hun har lært, at asiater i USA anses for 'stedse fremmede', og kunne komme med sine egne eksempler på, hvordan det konkret kommer til udtryk. Da hun læste højt af sin opgave om den kinesiske eksklusionslov og om interneringen af japansk-amerikanere under 2. verdenskrig, undrede jeg mig over, at ingen – i nogen af de programmer, der var tilrettelagt for at gøre hende stolt af sin koreanske baggrund (sommerkulturlejren, post-adoptionsgrupperne, familieturen til hjemlandet) – på noget tidspunkt havde tilbudt et forløb, der kunne hjælpe hende med at finde frem til en identitet, der ville være mere i overensstemmelse med hendes virkelighed – nemlig en identitet som asiatisk-amerikansk.

Også jeg lærte et og andet af det kursus. En dag, da jeg kom med en henslængt bemærkning til en artikel i en avis om et par siamesiske tvillinger, rettede min datter mig lavmælt: 'Betegnelsen er „sammenvoksede tvillinger“, mor'. Det fik mig til at tænke på tvillingerne Chang og Eng, der i sin tid lagde navn til betegnelsen, og deres liv som vanskabninger i cirkus, og på hvorfor dette sjældne fænomen overhovedet er blevet anset som en bizar etnisk kuriositet. Selvom Dionne-

søstrene blev opfostret i en slags forlystelses- eller temapark, hvor turister på fastlagte tidspunkter kunne se dem lege, så kalder vi jo ikke femlinger for ‘canadiere’.⁹

Vi hvide har taget patent på at definere, hvad der er det normale. Det gør alle befolkningsgrupper, men der, hvor det er en enkelt gruppes synspunkt, der dominerer, er resultatet racisme, selv inden for transraciale adoptivfamilier. Vores børn er ‘anderledes’ end os, tænker vi. Vi opfatter sjældent os selv som ‘anderledes’ end dem. De er ‘ikke-hvide’, men vi kalder ikke os selv for ‘ikke-tapodanere’. De er ‘minoriteten’, selvom mennesker, der ligner dem, på en international skala måske i antal overstiger dem, der ligner os. De er farvede mennesker, hvilket betyder, at vi er ‘ikke-farvede’. Ved at kalde os selv for ‘hvide’ – til trods for vores lyserøde, beige eller olivenfarvede hudtoner – ser vi os selv som umærkede af, hvad der har med race at gøre, som var vi menneskeheden kognet ned til sin reneste, mest naturlige form. Alle andre giver vi navne og definerer ud fra, hvordan de afviger fra den grundlæggende neutrale mennesketype, vi selv mener at være. Vi er sandt at sige farveblinde, men det er vores egen farve, vi er blinde for. Faktisk er vi som race kendetegnede i ekstrem grad. Hvordan og hvor vi bor, hvordan vi opfatter verden, hvad vi tror på, hvad vi tager for givet, hvad vi frygter, måden vi går på og taler på, vores værdier – alt bestemmes af vores hvidhed.

⁹ De canadisk fødte Dionne-søstre (f. 28. maj 1934) er de første kendte femlinger, der alle overlevede deres første leveår.

At lytte til vores børn og forsøge at se verden med deres øjne kan hjælpe os til at begynde at forstå, hvad Jane Lazarre mener med 'en solblændet ørken af hvidhed'. Jeg husker en episode fra min datters barndom, der ændrede mit syn for en tid. Vi var i gang med at lave amerikanske cookies, da hun kiggede ned i skålen med dej og sagde: 'Den er hudfarvet'. I mine øjne var det ikke 'hudfarven' fra min barndoms æske med farver, men i stedet en karamelfarve, farven på *hendes* hud. I min fantasi forestillede jeg mig, hvordan verden ville se ud, hvis karamelfarvet hud var normen, hvad der rent faktisk er tilfældet. Min hud blegnede i sammenligning, ikke til hvid, men til en gusten farve med rosa- og orangefarvede pletter og fremstående, blålige blodårer. Jeg tænkte over de træk, der kendetegner mig – ikke kun på, hvor hvide og europæisk-amerikanske de er, men også på, hvor 'landarbejderklasse af skandinavisk afstamning i Minnesota'-agtige de er – det er den særlige type hvid, jeg er.

En anden hændelse fik ligeledes rokket ved mine faste forestillinger. Mrs. Hyun Sook Han fra Children's Home Society of Minnesota sad og fortalte historier fra sin barndom under Koreakrigen, hvoraf mange findes genfortalt i hendes erindringer *Many Lives Intertwined* (2004). På en varm dag afkølede nogle hvide soldater sig ved en brønd og havde taget deres trøjer af – noget, koreanske mænd aldrig ville have gjort offentligt. 'Hvorfor er de så behårede?', spurgte Hyun Sook sin bedstemor. 'Fordi de er nærmere beslægtet med aberne, end vi er', svarede bedstemoderen. Det er godt

at blive mindet om, at ikke alle deler vores illusion om, at vi er menneskehedens højdepunkt.

Det kan godt være, vi ikke er i stand til at beskytte vores børn mod racisme. Og det kan godt være, vi ikke ved, hvordan vi lærer dem de bedste måder at afparere racisme på. Vi kan ikke fortælle dem, hvad det i bund og grund vil sige at være tapodaner. Men vi kan og skal granske vores egen hvidhed for at finde ud af, hvordan den har gavnet eller begrænset os som forældre, og hvilken indvirkning den har haft på vores børn. De forældre, der for eksempel føler sig afviste, når deres børn søger selskab i miljøer med andre af samme race eller etniske baggrund, mener åbenbart, at enhver, der har mulighed for at blande sig med hvide og for selv at blive æreshvid, burde tage imod et sådant privilegium med kys-hånd. For dem er 'Ellers tak' et unaturligt svar. Og dét er også en form for racisme.

Jeg ved godt, at racisme ikke er forbeholdt hvide mennesker, og at det er noget, alle racer praktiserer. Jeg ved også godt, at der er folk, der i vores øjne ligner hinanden, som diskriminerer hinanden af racemæssige grunde. Det er folkedrabene i Bosnien og Rwanda beviser på. Men den racisme, vores børn møder, har en helt konkret historie. Den er en aflægger af den europæiske kolonialisme, af udnyttelsen af ressourcer i den ene del af verden med henblik på at berige den anden del. Kolonialisterne tiltvang sig magt til at opdele menneskeheden i kategorier, identificere og navngive disse som 'racer', definere, hvem der hørte til hvilken race og

beskrive, hvilke kendetegn de anså som normale for hver af disse grupperinger. Når en 'dum dreng' på legepladsen haler en af disse gamle stereotyper frem og smider den i hovedet på dit barn, så er det dén historie, han trækker på.

Også international adoption er en del af arven fra den europæiske kolonialisme, en følge af racisme, af hvides forrettigheder. Min datter fortalte mig og en af sine veninder om en kollega på en café, hvor hun arbejdede, der havde modsat sig stedets regler for påklædning. Han nægtede at samle sine rasta-lokker i en hestehale, fordi de var et udtryk for hans spiritualitet. 'Er han hvid?', spurgte hendes veninde hånligt. Ja, det var han. Vi snakkede for en kort stund om hvide, der tager forskellige ting og symboler til sig fra andre kulturers religioner. 'Han forsøger bare at gøre sig interessant', gættede hendes veninde på. 'Måske er han blevet adopteret af nogle rastafarier', hørte jeg mig selv sige. Det var meningen, at det skulle lyde absurd, men jeg studsede over ordene. Hvorfor skulle det være så absurd? Jamaica tillader adoption af børn til udlandet. Hvorfor skulle vi more os over billedet af nogle rastafarier eller andre jamaicanere, der gerne ville adoptere en hvid baby? Jeg tænkte på filmen *The Jerk* (på dansk: *Hvem sa' fjols?*) og undrede mig over, hvad morsomt der – ud over Steve Martins præstation – skulle være ved en hvid mand, der tror, at han er sort, fordi han er vokset op i en sort familie. Er det ikke netop vores børns historie?

Denne ubalance turde være et tilstrækkelig tydeligt bevis på, at racisme er et politisk og økonomisk magtanliggende

og ikke kun en psykologisk forsvarsmekanisme for folk med lavt selvværd, sådan som 'farveblinde' forældre fremstiller det for deres børn. Som forældre spørger vi ofte os selv, hvordan vores børns liv er blevet ændret af deres adoption. Vi forestiller os, at de ellers ville være vokset op på gaden og dø en tidlig død som følge af sygdom eller brutal hensynsløshed og vold. Eller vi forestiller os dem kæmpe for at bevare deres plads i hierarkiet på et overfyldt børnehjem for derefter at blive smidt ud som teenagere overladt til at skulle klare sig selv. Måske ser vi dem for os sammen med deres biologiske familier, hvor de får kærlighed og mad i munden, men er dømt til et liv i fattigdom. Måske gør vi os den slags forestillinger for at fryde os over den gode gerning, vi har gjort, eller for at retfærdiggøre et valg, der er forbundet med ambivalente følelser for os. Eller vi bruger det til at holde vores børn i ave: 'Hvad skulle der være blevet af dig uden os?'

Der er et bedre formål med at gennemtænke dette spørgsmål og underbygge de scenarier, vi forestiller os, med faktuelle oplysninger om de omstændigheder, der fører til adoption og til de risici, vores børn eksponeres for både inden og uden for vores lands grænser. Det er, at vi indser, hvad der er galt med dette verdensbillede og begynder at undersøge det hvide privilegium nærmere, som giver os lov til at spille verdens frelser. Hvis du ikke selv kan se det, vil dit barn en dag gøre det klart for dig. Denne udvidelse af horisonten er en af de største belønninger, forældre til internationalt adopterede nogensinde vil få.